

Martin Heidegger

DÜŞÜNMEK NE DEMEKTİR?

1951/52 Kış Dönemi Ders Notları

Düşünmek Ne Demektir?

Martin Heidegger

Özgün Adı

Was Heisst Denken?

Çeviren

Rıdvan Şentürk

Editör

Ekrem Ayyıldız

Bu kitabın Türkçe yayın hakları **K. G. Saur Verlag - Walter de Gruyter GmbH & Co. KG**'den alınmıştır ve *Paradigma Yayıncılık*'a aittir; hiçbir bölümü yayıncının izni olmaksızın fotokopi ve kompüter dahil hiçbir elektronik ya da mekanik araçla yeniden üretilemez, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

2. Baskı, Eylül 2013

Dizgi-Mizanpaj

Hülya Aşkın Bilen

Kapak

Bakiş Grafik

Baskı

Emre Matbaa Mücellit San. Tic. Ltd. Şti.

Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok K.1 No. 271 Topkapı/İstanbul

Sertifika No: 27170 Tel: (0 212) 612 04 93

ISBN: 978-975-7819-61-5

87. *Paradigma kitabı*

Paradigma Felsefe: 49

PARADİGMA YAYINCILIK

Alemdar Mah. Ticarethane Sok.

Üçpınar Hanı No: 21/1 – 34110

Cağaloğlu/İSTANBUL

Tel: (0 212) 528 19 28

Faks: (0 212) 526 81 52

www.paradigmakitap.com

info@paradigmakitap.com

Martin Heidegger

DÜŞÜNMEK NE DEMEKTİR?

1951/52 Kış Dönemi Ders Notları

Türkçesi
Rıdvan Şentürk

I

Düşünmenin ne demek olduğunu ancak, bizzat kendimiz düşünürsek anlayabiliriz. Böylesine bir çabanın muvaffakiyeti, düşünmeyi öğrenmek için hazır olmamızı gerektirir.

Ne ki, bu öğrenmeye yanaşmamızla birlikte, henüz düşünmeye muktedir olmadığımızı da itiraf etmiş oluruz.

Oysa insan, düşünebilen demektir; üstelik buna tam selahiyetli olarak. Zira o, akıllı bir yaratıktır. Akıl, rasyo, düşünmede inkişaf eder. Akıllı bir yaratık olan insanın, istediği takdirde, düşünebilmesi gerekir. Fakat belki de insan, düşünmeyi istemesine rağmen, düşünmeye muktedir olamıyor. Belki de o, bu düşünme iradesinde çok şeye ulaşmak istiyor ve bu yüzden istediğinden çok azına ancak muktedir oluyor. İnsan, gerekli imkânâ sahip olduğu sürece, düşünebilir. Fakat sadece bu imkân, bize, düşünmeye muktedir olmayı garantilemeye yetmez. Zira biz ancak, kendisinden hoşlandığımız şeye muktedir olabiliriz. Fakat öte yandan biz hakiki anlamda sadece, kendisi bizim kendimizi, üstelik varlığımızın özündeki kendimizi sevenden hoşlanırsınız. Nitekim

2 Martin Heidegger

o bizden hoşlanan, varlığımızın özüne, bizi özümüzde tutan olarak teselli verendir. Tutmak ise esasen korumak, çobanlık etmek, sürüyü meraya salıp otlatmaktır. Bizi özümüzde tutan, bizi ancak, biz onu bizi tutan şey olarak muhafaza ettiğimiz sürece tutar. Biz onu, hafızamızdan silmediğimiz takdirde muhafaza edebiliriz. Hafıza, düşünmenin toplanmasıdır. Fakat neyin düşüncesi? Kendisini nazarı itibara aldığımız sürece bizi tutan şeyin düşüncesi elbette. Çünkü O, sürekli olarak kendi hakkında düşünülmesi gerektir. Nazarı itibara alınıp tefekkür edilen, hoşlandığımız için hediye olarak bir yadigar verilendir. Yalnızca, kendisini düşünmemiz gereken şeyden hoşlandığımız takdirde, düşünmeye muktedir olabiliriz.

Düşünmeye muktedir olmak için, öğrenmenin ne olduğunu öğrenmemiz gerekir. İnsan, eylemini ve eylemeyi terk edişini, her defasında kendisine verilen en asli olanla ilişkin teselliye uygun kıldığı sürece öğrenir. Düşünmeyi ancak, kendisi hakkında düşünülmesi gerekene özenle dikkat kesildiğimiz takdirde öğrenebiliriz.

Konuştığımız dil örneğin, dostun tabiatını dostane olarak vasıflandırıyor. Buna uygun olarak biz de şimdi, kendisini düşünülmesi gereken şey olarak sunan şeyi vasıflandıralım: Her kaygı verici olan, kendini düşünecek şey olarak sunar. Fakat bu sunuş daima, kaygı verici olan zatı itibarıyla hakkında düşünülmesi gereken şey ise vuku bulur. Öyleyse şimdi ve bundan sonra, sürekli, eski zamanlardan beri ve herşeyden önce düşünülmesi gereken şey olarak kalanı, şöyle vasıflandırıyoruz: En kaygı verici. En kaygı verici olan nedir? İçinde bulunduğunuz kaygı uyandıran zamanda o nasıl tezahür ediyor?

En kaygı verici olan, bizim hâlâ düşünmememizdir; hâlâ, üstelik dünyanın durumunun gittikçe daha kaygı verici olmasına rağmen. Görünüşe bakılırsa bu gidişat insanı gecikmesizin, ne olması ve ne yapılması gerektiği husu-

sunda saf hayaller kurmaktan, konferans ve kongrelerde konuşmaktan ziyade, eyleme davet ediyor. Binaenaleyh eksik olanın düşünmeden ziyade eylem olduğunu söyleyebiliriz.

Yine de -belki de insan şimdiye kadar, yüzyıllardan beri fazlasıyla eylemde bulundu ve çok az düşündü. Fakat günümüzde, felsefeye duyulan ilginin her yerde canlılığını koruduğu, hatta sürekli arttığı ve neredeye herkesin felsefenin bu durum karşısında önemli ne söyleyebileceğini merak ettiği bir dönemde, kim bizim daha henüz düşünmediğimizi iddia edebilir? Filozoflar “gerçek” düşünürlerdir. Düşüncenin esasen felsefede cereyan etmesi dolayısıyla onlar bu şekilde vasıflandırılırlar.

Günümüzde felsefeye ilgi duyulduğunu kimse inkâr edemez. Ancak, günümüzde insanın, ilgi duymaktan anladığı biçimiyle, henüz ilgilenmediği bir şey kaldı mı ki?

İlgi-lenmek (enter-ese) demek: şeylerin içlerinde ve aralarında olmak, bir şeyin, hadisenin tam ortasında olmak ve orada kalmaktır. Yalnızca günümüzde geçerli olan şekliyle ilgiyi, sadece ilginç olan çekmektedir. Bu ilgilenme anlayışı, önce ilginç bulduğuna sonraki bir anda kayıtsız kalmaya, yerine kişinin ancak bir önceki kadar ilişkin olduğu başka bir ilginin ikame edilmesine izin vermektedir. Günümüzde genellikle, bir şeyi ilginç bulmakla, o şeye özel kıymet verildiği zannediliyor. Hakikatte ise, işte bu yargı dolayısıyla, ilginç olan daha başlangıçta kayıtsızlığa ve hemen sonra yeknesaklığa itilmiş oluyor.

Felsefeye ilgi duyulması, düşünmeye hazır olduğunu göstermemektedir. Şüphesiz her yerde felsefe ve sorularına ilişkin çok ciddi çalışmalar bulunmaktadır. Bilim adamlarının felsefe tarihinin araştırılmasına yönelik olarak gerçekleştirdikleri övgüye değer zahmetli çalışmaları var. Bu alanda oldukça faydalı ve takdirle karşılanacak vazifeler oluşmaktadır. Bu vazifelerin icra edilmesi için, yalnızca en iyi araştırmacılar, bilhassa büyük düşün-